

פניני הפרשה

מקץ

עלון מס'

1115

שנה כ"ג התשפ"ב

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

לראות את הנולד

ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוהו על ארץ מצרים (מא. לג) – הקשו המפרשים מה ראה יוסף לייעץ עצות לפרעה, בזמן שלא בקשוהו כי אם לומר הפתרון? ועוד יש להבין מדוע צריך "איש נבון וחכם" בכדי לארגן את אסיפת וקיבוץ הבר, הרי אין זו חכמה אלא מלאכה, ודרוש לזה אדם בעל כושר ארגון, ולא כל חכם ונבון בהכרח עונה על קריטריון זה? ועוד צריך לבאר למה הקדים יוסף את מעלת נבון לחכם, הרי הסדר הוא קודם חכמה ואחר כך בינה?

מבארים בעלי המוסר כי ההבדל בין חכם לנבון בעומק הדברים הוא שהחכם יודע להתנהג לפי מה שעיניו רואות, כענין "אין לדיין אלא מה שעיניו רואות", ולפי זה הוא מחליט ועושה כחכמתו. לעומת זאת הנבון יודע ומבין גם דברים שאינו רואה, וגם אם עיניו מטעות אותו, יודע לנהוג כפי האמת. כן הדבר בפתרון הלום פרעה. אמנם יבואו שנות השבע, אך טבעו של אדם שכאשר יש לו כסף ושפע מבזבז הכל ושוכח שיש ימים שחסר, וצריך לאגור ולחסוך. לכן צריך להקדים נבון לחכם. עוד לפני הידיעה איך לאסוף תבואה צריך להבין ולחזות בשנות השבע ובשיא העושר שתהיינה שנות רעב, ויש צורך דחוף ביותר לאסוף ולחסוך לשנים שאין בהן תבואה. ולכן העצה של יוסף היא חלק מפתרון החלום. הפרות הרעות הבולעות את הפרות היפות, הם רמזי שכל פרנסת שנות הרעב תהיה משנות השבע.

בעלי המוסר למדים מכאן לקח גדול. לכל אדם הנמצא בעולם הזה יש שנות שובע שבהם יש לו את כל הזמן שבעולם לקיים שפע מצוות ומעשים טובים שיכול לקיים במחיר זול ואפילו בחנם, ובפרט בימי בחרותו שכוחו במתניו. על האדם להיות "נבון וחכם", לנצל כל רגע ורגע לאסוף. ובפרט בלימוד התורה שיכול להשיג ולהרויח בדקה אחת מאתיים מצוות. וביום שבת הרווח פי אלף. ויפה אחד בצער ממאה שלא בצער. הרי שניתן להשיג ולהרויח עד אין קץ ותכלית, רק צריך להיות נבון לדעת שחיי האדם קצרים, וכל מצוה ומעשה טוב המגיע לאדם, צריך לתפוס אותו בשתי ידיו ולנצל את ההזדמנות והזמן היקר, שחלילה לא יחסר לו בעת שכבר אי אפשר לקיים יותר מצוות.

מסופר על בעל החתם סופר זצ"ל שנפגש אחרי שנים רבות עם ידיד נעורים, שהיה לומד עמו בחברותא כמה שנים. שאל אותו ידידו, איך זכה להגיע לכזאת דרגה גבוהה להיות גדול בתורה כמעייני המתגבר ולהעמיד תלמידים הרבה, הרי הם למדו יחדיו, והיו באותה רמה של ידיעות וחכמה, ואף על פי כן הוא נשאר אדם רגיל. ענהו החתם סופר, כל זה בא לי בזכות שהייתי מנצל כל רגע של לימוד, ולאחר הלימוד הייתי מוסיף עוד חמש דקות לברר את מה שלמדו, אמנם דקות אלו מעטות היו, אך הם הם שגידלו אותי למעלה למעלה. כי זה לא ענין של כמה דקות בלבד, אלא זה בחינה על כל הלימוד, אם היה מנוצל עד תום.

| יחיד ומיוחד | עצה טובה |
|--|---|
| <p>הספר היחיד שמקיף את כל התורה</p> <p>משנה תורה להרמב"ם הכולל גם הלכות שאינן נוהגות בזמן הזה. וכתב הגאון רבי מנצור בן שמעון זצ"ל בספרו "שמן המאור" (סוף פרשת שלח) שיש חשיבות גדולה בלימוד ספר זה, שעל ידי הלימוד בו זוכים לקיים כל התרי"ג מצוות במחשבה.</p> | <p>כאשר אתה משליך ליד הפח מכשיר שהוא תקין רק יש בו תקלה קטנה – תלה עליו פתק שבו כתוב הבעיה שיש בו, כדי שאם מישהו ירצה לקחת, הוא ידע אם שווה לו.</p> |

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סעדון זצ"ל

"וצריך אדם ללמד את בנו תורה הגם כי נראה לו שעל ידי לימוד שאר הלשונות יצליח כאשר הוא נראה בחוש הראות, מ"מ הן לא קצרה ידו יתברך מלהושיע אותו ויעשה לו כמה רווחים ולא יבא לידי שום מכשול שיצטרך לעזרת מי שיודע שאר הלשונות, אלא ילמד את בנו תורה ויבטח באחד ולא יפחד. וזהו שאמר הכתוב 'שלום רב לאוהבי תורתך'..." ("מגיד חדשות" ח"ט עמ' קע"א)

כולנו בני איש אחד נחנו

פירש רש"י ז"ל: נצנצה בהם רוח הקדש וכללוהו עמהם, שאף הוא בן אביהם. עכ"ל. ואפשר עוד להוסיף על פי מה שאמרו במדרש (בראשית רבה פרשה פ"ב אות ד') על הפסוק ויאמר לו אלהים אני אל שדי פרה ורבה גוי וקהל גוים יהיה ממך וגו' (לעיל ל"ה י"א) דדריש גוי אבנימין וקהל גוים אמנשה ואפרים דכתיב בהו וזרעו יהיה מלא הגוים (לקמן מ"ח י"ט). ע"ש. ולפי זה אמרו לו האחים שגם בניך הם שייכים לאבינו במה שנתברך בשם שדי (ובני בנים הרי הם כבנים כידוע). ולזה תמצא "בני איש אחד" סופי תיבות שדי. וכן תמצא "כלנו בני איש אחד נחנו כנים אנחנו לא היו עבדיך" סופי התיבות עולים כמנין אפרים ומנשה במספר קטן. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

**וידברו אליו פתח הבית**

אפשר שדברו בפתח הבית דוקא, כדי שאם ישימו לב שיש סכנה ינסו לברוח. (מכת"י הגאון רבי יצחק חן זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

נס לדורות

שלהיפך - נס פך השמן שרימו על הצלת התורה והרוחניות מהתבוללות התרבות היונית, היה הצלה לדורות, ואילו הצלת הגוף היתה זמנית. אם כן, מה שהיה נראה בזמן החשמונאים כנס עיקרי, התברר בראיה היסטורית כנס משני [באו"ת (סיון התשע"ג) מביא מרן רה"י שליט"א בשם אביו הגאון זצ"ל שהגמרא בשבת (דף כ"א סע"ב) העלימה כמעט את נס הנצחון, וגם רבנו הקדוש במשנה לא הזכיר נס חנוכה כלל רק בהבלעה (בספ"ו דב"ק), וזאת מפני פחד האומות. ולפי האמור בספרו "קובץ מאמרים" מובן היטב למה ב"על הנסים" לא חששו מהאומות, כי זה נתקן על ידי החשמונאים שפרקו מעליהם עול הגוים].

*

הרב פרי חדש (סי' תר"ע) מיישב את קושיית הבית יוסף למה לא תיקנו חנוכה רק לשבעה ימים, בכך שיום ראשון כ"ה כסלו שבו נחו מהמלחמה נתקן לזכר נצחון המלחמה על היוונים, והשבעה ימים הבאים לזכר נס פך השמן.

ועל פי האמור שנס פך השמן רומז על שמירת התורה בטהרתה כמו "פך שמן טהור", ביאר מרן ראש הישיבה שליט"א (הו"ד בעלון "בית נאמן" גליון 42 אותיות י"ב וי"ג), שאותם שבעה ימים שעושים לזכר נס פך השמן הם כנגד שבע תקופות מזמן החשמונאים עד ימינו שפך השמן הטהור נשמר בטהרתו: 1. תקופת החשמונאים שהיא "תקופת הזוגות". 2. תקופת התנאים. 3. תקופת האמוראים. 4. תקופת רבנן סבוראי. 5. תקופת הגאונים. 6. תקופת הראשונים. 7. תקופת האחרונים. בכל שבעה דורות אלה ניסו לזייף את התורה ולפרוץ בה פרצות ולא יכלו לה - התורה נשתמרה בטהרתה, והתקיים בה "כי לא תשכח מפי זרעו".

את חג החנוכה אנו חוגגים לזכר שני נסים - נס נצחון החשמונאים על היוונים ונס מציאת פך השמן (הגאון הנצי"ב מסביר שבגלל זה מברכים "שעשה נסים" ברבים, לרמוז לשני הנסים).

אלא שבכואנו לבדוק מהו הנס העיקרי מביניהם, אנו נתקלים בסתירה בולטת - מצד אחד בנוסח "על הנסים" מוזכר רק נס הנצחון: מסרת גבורים וכו', ואילו נס פך השמן נזכר ברמז ובדרך אגב: והדליקו נרות בחצרות קדשך ועשית עמהם נסים ונפלאות וכו'. לעומת זאת בכרייתא (שבת דף כ"א ע"ב) נס פך השמן מוזכר כנס העיקרי ונס הנצחון טפל ובדרך אגב: מאי חנוכה וכו', וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו וכו' ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה. ע"כ.

ישוב מפתיע כותב מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א בספרו "קובץ מאמרים" (ח"ב עמ' מ"ג) שלמעשה ההבדל בין נוסח על הנסים לדברי הברייתא, נובע מכך שהם נתקנו בפער דורות גדול - נוסח "על הנסים" נתקן בימי החשמונאים (וההוכחה ממה שכתוב שם "ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופורקן כהיום הזה"), ואילו הברייתא נכתבה לאחר חורבן בית המקדש השני.

מנקודת מבטם של החשמונאים היה נראה נס הנצחון נס עיקרי ומוחלט שבו השיגו שחרור מעול הגוים וחזרה מלכות לישראל (כמ"ש הרמב"ם בפ"ג מהלכות חנוכה) ואת נס פך השמן ראו כטפל. ואילו בדורות שלאחר מכן, כשנחרב הבית, הוברר למפרע

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

הניצוץ שהפך לשלהבת

ככובע שחור רץ לעברי ושאל: "סליחה, האם את יהודיה?". הייתי קצת מופתעת שאכפת למישהו לדעת האם אני יהודיה, והשבתי בחיוב.

"האם את יודעת שהלילה הוא הלילה השני של חנוכה?" הוא שאל ברצינות.

הנהנתי בראשי לחיוב.

"יש לך חנוכה?" הוא שאל, קצת לחוץ.

"לא" אמרתי.

"את רוצה אחת?" הוא שאל בתקוה.

"יש לך?" השבתי, כמעט צועקת מרוב שמחה.

"כן! אלך להביא לך" הוא אמר, מתלהב אף הוא.

תוך זמן קצר הוא שב ובידו סט מלא של חנוכה, נרות, עלון הדרכה וגם דיסק עם סיפורים, מדריך, ואפילו מתכונים לחנוכה. מיהרתי לחדר בבית המלון כדי לבדוק מקרוב את מה שקיבלתי.

זכרונות ילדות של אורות החנוכה, אבי מספר את סיפורי המכבים וכיצד פך קטן של שמן הספיק לשמונה ימים... כל אלו שבו אליי. ידעתי שבאותו חג החנוכה קיבלתי בבולטימור מתנה: היהדות שבה אל חיי, וחיי שבו אל היהדות.

וכל זה בזכות החנוכה שעמדה בחזית האוניברסיטה. ובגלל ש"במקרה" עברתי שם, ואור החנוכה הדליק בתוכי ניצוץ שישן לו בתוך לבי היהודי במשך קרוב לחמישים שנה.

כשחזרתי לסיאטל שבוע לאחר-מכן, התקשרתי בפעם הראשונה בחיי לרב. סיפרתי לו מה עשתה לי החנוכה בבולטימור, ובשנתיים לאחר-מכן, בהדרכתו העדינה והחכמה, עשיתי את דרכי לשמירה מלאה של תורה ומצוות.

שליחי חב"ד הפזורים בתפוצות מעידים כי כשמגיע חג החנוכה, הניצוץ היהודי נדלק גם אצל הרחוקים ביותר. וכדרכם של חסידי חב"ד במקום לגרש את החושך במקלות, הם מגרשים אותו עם אור שדוחה הרבה חושך.

כדוגמא לכך, מספר שליח חב"ד הרב יוסף-יצחק פריימן שליט"א: "שנה אחת הייתי בחנוכה בניו-יורק, אני נוסע ברכב שלי ועל הרכב, כמו כל חב"דניק מתחיל יש לי חנוכה חשמלית על הרכב. זה היה נר שישי של חנוכה ואני עדיין השארתי את הנר החמישי, עדיין לא הספקתי להוסיף את הנר השישי. היה רכב שרדף אחרי, עשה לי אורות, איתותים, התלהבו נורא, אתה חייב לעצור, מה קרה? לא שמת את הנר השישי..."

מה שמדהים שלפעמים עצם ראיית הנרות הדולקים, גורמת לאותם רחוקים התעוררות פנימית של נשמתם!

כפי שמספר אחד משליחי חב"ד: "לפני מספר שנים, הייתי חלק מקבוצה שיצאה במסע חנוכה בתוך ארצות הברית. הצטיידנו ב"טנקי המצוות", בחנוכיות, עלונים והרבה סופגניות, ויצאנו לשמונה מדינות בחוף המזרחי של ארצות הברית כדי להביא את שמחת החג לכל יהודי.

"בולטימור היתה אחת הערים בה ביקרנו אך נראה היה שפגשנו בה מעט מאוד יהודים. היינו מאוכזבים, עד שחלפו שנתיים, אז התפרסם מאמר באנגלית בעיתון "ג'ואיש פרס" שנכתב על-ידי אשת עסקים בשם לורה שולמן. הנה תרגום מעובד של הדברים:

לפני שנתיים הייתי בביקור עסקים בבולטימור, ועברתי ליד הדלקת החנוכה שעמדה בחזית אוניברסיטת ג'ונס הופקינס. עיניי מלאו בדמעות. למרות שגדלתי בבית לא דתי, משפחתי תמיד חגגה את חג החנוכה. הרגשתי בודדה ועצובה כשהייתי רחוקה ממשפחתי בלילה הראשון של החנוכה, והנרות שדלקו בחנוכה הגדולה חיממו את לבי.

למחרת הלכתי ליד נהר הפוטומק, כשאדם צעיר לבוש

הופיע!!!

הספר הנפלא

הכתב והמכתב

ה"ב

פרקי הנחיה והדרכה באמנות הכתיבה התורנית

הספר החדש כולל הדרכה בכל סוגי הכתיבה: מאמרים, שאלות ותשובות, חידושי מקרא, חידושי ש"ס, פסקי הלכה, סיפורים, ביוגרפיות, מכתבים, מודעות ושירים, כתיבת הערה, קושיא ותירוץ, כללי פיסוק ו"ת, טיפים והדרכה בהוצאת ספר לאור וההדרת ספרים.

ניתן להשיג בחנויות הספרים והצגה ראשית יאיר הויז'ו, לכירורגים - 052-7654216

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: במוצאי שבת חנוכה, האם יש להדליק בצאת הכוכבים לפי הגאונים או להמתין לזמן רבנו תם? תשובה: בימינו אין הרגל כלה מן השוק עד חצות הלילה ויותר. לכן אפשר להדליק עד שעה מאוחרת בברכה גם לדעת הרמב"ם. וכל שכן שעדיף להמתין לזמן ר"ת.

שאלה: האם בבית הכנסת יכולים להדליק ביום שישי לפני פלג המנחה, מתי שאין זמן ללכת לבית ולהחזור? תשובה: קודם הפלג – לא שייך, רק להדליק אם ירצו בלי ברכה.

שאלה: אני עובד משמרות, ומגיע הביתה לאחר צאת הכוכבים, האם אשתי תדליק במקומי בצאת הכוכבים או שתמתין עד שאגיע?

תשובה: אם הבעל מגיע בכל לילה מאוחר מחוסר אפשרות, עדיף שהאשה תחכה לבעלה וידליקו ביחד עם כל בני המשפחה מכמה טעמים, שלא תשתכח מצות חנוכה ממנו ומהילדים. והרי זמנה כל הלילה בימינו לב"ע.

שאלה: אדם שיוצא בחנוכה לאירוע משפחתי בצפון בשעה 2.00 בצהריים, האם יכול לסמוך על ההדלקה באולם ולתת פרוטות לבעל האירוע, או ידליק כשיחזור לביתו בשעה 12.00 בלילה? תשובה: אם אשתו בבית תדליק בשבילו בזמן, ואם לאו, ידליק בבואו הביתה הוא ואחר עמו. לא מועיל לתת פרוטה לבעל האולם כי זה כמו בית הכנסת.

שאלה: במשך כל השנה יש לנו שיעור לבעלי בתים אחרי ערבית במשך כשעה. האם בימי חנוכה נקיים את השיעור (אם נבקש מהם לחזור לשיעור אחרי ההדלקה, לפי הנראה לא יחזרו)? תשובה: יש לבטל את השיעור ולהדליק חנוכה בזמן. אם ירצו לחזור אחר שעה, תבוא עליהם ברכה.

שאלה: האם בימי החנוכה צריך להקדים זמן תפלת ערבית, כך שמיד בצאת הכוכבים ילכו הקהל לביתם להדליק? תשובה: כדאי להתפלל מיד בשקיעה.

שאלה: האם עדיף להתפלל ערבית בפלג המנחה, ולהגיע לביתו בשקיעה ולהדליק בזמן? תשובה: אפשרי. רק במקרה כזה יש להתפלל מנחה לפני פלג המנחה וערבית אחרי פלג המנחה, שלא לעשות תרתי דסתרון.

שאלה: האם בזמן הזה יש להקפיד שלא לשתות משקים מגולים (ידוע לי שהאשכנזים באירופה לא הקפידו על זה מחמת שאין נחשים מצויים שם כמו בארץ ישראל)? ואיך נהגו בזה בארצות צפון אפריקה ובעירק ששם מצויים נחשים? תשובה: בארץ ישראל יש לחוש, וכמ"ש הפר"ח ביו"ד ריש סי' קמ"ז. גם בצפון אפריקה חוששים לכתחילה שלא להשאיר משקין מגולים. ובדיעבד אם נשארו מים מגולים ואין מה לשתות, סומכים על דעת מרן (ביו"ד שם). בעירק אינני יודע, עיין בן איש חי שנה שניה פרשת פינחס.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה

לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל